

Türk Kad

MUZAFFER İZGÜ'NÜN KİTAPLARINDAKİ SÖZ SANATLARININ METNİ ANLAMA VE ANLATMADAKİ YERİ

Kadir KAPLAN¹

ÖZET

Bu çalışmada Muzaffer İzgü'nün kitaplarındaki söz sanatlarının metni anlama ve anlatmadaki yeri üzerinde durulmuştur. İlk olarak alfabetik bir sıra gözetilerek verilen söz sanatları ayrı ayrı açıklanmış, açıklamaların pekişmesi için de Muzaffer İzgü'nün kitaplarından seçilen örnekler; ayrıca değişik kaynaklardan yapılan alıntılara yer verilmiştir. Sonrasında söz sanatlarının öğrencilerin metinleri anlamaları üzerindeki etkisine, her bir sanatın içinde değinilmiştir. Böylelikle söz sanatlarının uygulamadaki önemi açıklanmıştır. Son bölüme gelindiğinde konuyla ilgili bilgilerden elde edilenler değerlendirilerek çalışma tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Söz sanatları, Öğrenme, Anlama ve Anlatım.

THE ROLE OF THE FIGURES OF SPEECH IN MUZAFFER İZGÜ'S BOOKS IN COMPREHENDING AND TELLING OF THE TEXT

ABSTRACT

In this study, the role of the figures of speech in Muzaffer İzgü's books in comprehending and telling about the reading text is emphasized. Initially given in alphabetical order, the figures of speech are respectively explained and examples selected from Muzaffer İzgü's books as well as quotations from various sources are given to reinforce the explanations. Then, the influence of the figures of speech on students' comprehending the reading texts is pointed out within each figure of speech. The importance of the figures of speech in practice is thus explained. In the final part the study is completed with the evaluation of what is obtained from the information related to the topic.

Key Words: Figures of speech, Learning, Comprehension and Telling.

1. Giriş

1.1. Söz Sanatlarının Tanımı Ve Özellikleri

Söz sanatları, insanlar arasındaki temel iletişim aracı olan dili sıradanlıktan kurtararak ona eşsiz ifade yolları sunan anlatım incelikleridir. Basit bir cümleyle ifade edilebilecek herhangi bir duygu veya düşünce, söz sanatları sayesinde estetik bir değer kazanır. Sözgelimi “Öyle bir bağırdı ki; etrafındaki herkes gök gürlüyor sanarak kaçacak yer aradı.” cümlesinde anlatılmak istenen şey, “Çok yüksek sesle bağırdığı için çevresindekileri korkuttu.” şeklinde de söylenebilir ve elbette her ikisi de aynı anlama gelir. Fakat ikinci cümle ne estetik ne de etki bakımından abartma sanatının kullanıldığı ilk cümledeki kudrete sahip değildir. Bu doğrultuda söz sanatlarını edebî eserdeki sözü, ifadeyi güzelleştirmek, anlamını güçlendirmek için başvurulan söz ve anlam oyunlarının tümüne verilen isim (Karataş, 2004, s. 130) şeklinde tanımlamak mümkündür.

Yazılı ve sözlü anlatımlarımızın her aşamasında sıklıkla kullandığımız söz sanatları olmaksızın duygu ve düşüncelerimizi bu kadar etkili bir biçimde anlatmak mümkün değildir. Söz sanatları Türk edebiyatının ilk devirlerinden beri meydana getirilen eserlerde kullanılmaya başlanmıştır. Buradan hareketle gelecekte ortaya çıkacak eserlerde de kullanılacağını söylemek mümkündür. Bu hükme neye dayanarak varıyoruz? Acaba söz sanatlarının kullanılmadığı eserler ortaya koymak mümkün değil midir? Bu soruya kolayca “Hayır, mümkün değildir.” cevabını verebiliriz (Kocakaplan, 2008 a, s. 7) Bu doğrultuda; yazılı ve

¹ Okt., Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi/ TÖMER (kadirkaplan007@gmail.com)

sözlü anlatımda söz sanatlarını kullanmanın anlamayı ve anlatmayı daha nitelikli hâle getirdiğini belirtmek gerekmektedir.

Anadolu'nun en uzak ucunda yer alan eğitimsiz bir köylüden şehrin merkezinde üst düzey öğrenim görmüş birine varıncaya kadar Türkçe'nin konuşulduğu topraklarda yaşayıp Türk diliyle haşır neşir olmuş herkes bu sanatlarla iç içedir. Nitekim bizim dilimiz, günlük konuşmalarda bile mecaz, tevriye, kinaye, ta'riz, istiare gibi söz sanatları vasıtasıyla söze parlaklık kazandırmaya çok elverişlidir. Bu bakımdan söz sanatlarının lisan ve edebiyatımızda yeri pek büyüktür. (Külekçi, 2005, s. 9). Bu anlamda söz sanatları toplumun farklı kesimleri arasında sağlam bir bağ kurmakta ve aynı ortak dili konuşan insanları diğerlerinden ayırmaktadır. Nitekim içerisinde bu sanatlarından biri veya birkaçını barındıran herhangi bir ifade, sadece aynı dili konuşan insanlar tarafından anlaşılabilir. Örneğin kendisinden beklenmeyecek kadar zor bir işin üstesinden gelebilmiş bir çocuğun, babasından işittiği "Pehlivan maşallah pehlivan (İstiare)!" şeklindeki söyleyiş, yabancı biri için herhangi bir anlam ifade etmezken bizim toplumumuzda babacan bir takdir ifadesi olarak algılanmaktadır. Bu durum bizdeki "pehlivan" kelimesine yüklenen anlam, dolayısıyla kültürel değerlerimiz ile birebir ilişkilidir. Bu açıdan bakıldığında söz sanatlarını millî bir kimlik olarak düşünmek mümkündür.

Söz sanatlarını bilmek sadece bir merakı başkalarına anlatmak için değil; birileri tarafından anlatılan duygu veya düşüncelerin anlaşılması için de son derece önemli ve gereklidir. Bu kapsamda Aktaş (2002 a, s. XI), söz sanatlarının edebî metinleri anlam zenginliğine büründürdüğüne, şaire yeni imkânlar tanıdığına, anlatım ve üslubu zenginleştirdiğine, etkili ve vurucu ifadelerle sahip olduğuna, eserin estetik ve özgünlüğüne kaynak oluşturduğuna vurgu yapmaktadır. Bu ifadeler, burada üzerinde durulan görüşü destekler niteliktedir.

Bu toprağın insanların zekâsı, inceliği, görgüsü ve kültürüyle şekillenen söz sanatları yazılı ve sözlü iletişimimizin neredeyse her alanına tesir etmiş durumdadır. Dolayısıyla gerek duygu ve düşüncelerimizi etkili bir biçimde anlatmak gerekse bize anlatılanları tam olarak anlayabilmek için söz sanatlarını bilmek, bu sanatların kullanımlarını sindirmiş olmak gerekmektedir.

1.2. Evren ve Örneklem

Çalışmamızın evreni Muzaffer İzgü'nün tüm kitaplarıdır. Yazarın aşağıda sıralanan hikâye kitapları ise çalışmamızın örneklemi oluşturmaktadır:

- a) Anneannemin Bebeği
- b) Kahraman Kuçu
- c) Ökkeş Bahçıvan
- d) Ökkeş Balık Avında
- e) Ökkeş Denizde
- f) Ökkeş İşportacı
- g) Ökkeş Kapıcı
- h) Ökkeş Maçta
- i) Ökkeş Otoparkta
- j) Uçtu Uçtu Ali Uçtu

1.3. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarında Yer Alan Söz Sanatları

Muzaffer İzgü'nün kitaplarında yer alan ve aşağıda alfabetik bir sırayla sunduğumuz söz sanatlarının sayısal değerleri birbirlerinden farklıdır. Bunun birinci nedeni yazarın üslubudur. Çocuk kitapları üzerine pek çok çalışmaya imza atan Muzaffer İzgü, dili kullanma şekline bağlı olarak eserlerinde bazı söz sanatlarına (mecaz, istifham vs.) ustaca ve yoğun olarak yer verirken bazı söz sanatlarına (intak, telmih vs.) pek az değinmiştir. Adı geçen farklılığın ikinci nedeni ise söz sanatlarının kullanım özellikleriyle ilgilidir. Şöyle ki; bazı söz sanatları (aliterasyon, sehl-i mümteni vs.) çoğunlukla şiir türündeki metinlerde kullanıldığı için daha çok hikâye türünde kitaplar kaleme alan İzgü'nün eserlerinde bu tür söz sanatları fazlaca yer almamıştır.

İzgü'nün bu çalışmaya dâhil edilen hikâye kitaplarında yer alan söz sanatları şunlardır:

- a) Aliterasyon
- b) Cinaz

- c) Hüsn-i Ta'lil
- ç) İntak (Konuşturma)
- d) İrsâl-i Mesel
- e) İstiare (Eğretileme)
- f) İstifham (Soru Sorma)
- g) Kinaye
- ğ) Leff ü Neşr
- h) Mecaz-ı Mürsel (Ad aktarması)
- ı) Mübalağa (Abartma)
- i) Nida (Seslenme)
- j) Seci
- k) Sehl-i Mümteni
- l) Tariz (Taşlama)
- m) Tecahül-i Arif
- n) Tedric
- o) Tekrir
- ö) Telmih (Hatırlatma)
- p) Tenasüp (Uygunluk)
- r) Teşbih (Benzetme)
- s) Teşhis (Kişileştirme)
- ş) Tevriye (Amacı Gizleme)
- t) Tezat (Karşıtlık)

2. Söz Sanatları ve İzgü'nün Hikâyelerindeki Metin Örnekleri

2.1. Aliterasyon:

Bir beyit, mısra veya cümlede aynı ses, harf veya hecelerin tekrar edilerek ahenk sağlanması sanatıdır (Odabaşı, Savaş ve Nuhoğlu, s. 325). Eğer tekrarlanan harfler ünlü (sesli) ise asonans olarak adlandırılır. Bu sanat sayesinde şiir; sözcüklerin belli bir düzende bir araya geldiği anlamlı bir bütün olmaktan bir adım öteye giderek müzikalite kazanmaktadır.

2.1.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Aliterasyon Örnekleri:

“Ben halayın başıyım **ley ley**,

İncili küpe **taş**ıyım **ley ley**.” (İzgü, 2008 a, s. 21) beytinde yer alan altı çizili sesler aliterasyon sanatına örnek olarak gösterilebilir. Burada adı geçen seslerin tekrarlanması beyitte sadece kafiyelerle değil, dize içindeki sesler yardımıyla da bir ahenk oluşturmuştur. Bu sayede şiirde ifade edilen duyguların, okuyucunun (çocuk okurlar) zihninde estetik bir değer kazanması sağlamıştır. Elbette bu tekrarların, akılda kalıcılığı da belirgin bir biçimde arttırdığını vurgulamak gerekmektedir.

2.2. Cinaz:

Cinas, sözcüklerin anlamı dikkate alınmadan söylenişleri ve yazılışları aynı, anlamları farklı olacak şekilde iki ayrı sözcüğü bir arada kullanmaktır (Aktaş, 2002 a, s. 187). Bu sanat, sözcüklerin çok anlamlılığını okuyucuya fark ettirmesi bakımından edebiyatımızda önemli bir yer tutmaktadır.

2.2.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Cinaz Örnekleri:

“Ökkeş oradan yağdanlığı aldı. İki bisikleti de bir güzel yağladı. Zincirleri, bilyeleri yağlayınca bisiklet **cırcır** böceği gibi **cırcır** ötmeye başladı (İzgü, 2008 b, s. 7).” cümlesinde

yer alan altı çizili kelimeler yazılışları aynı anlamları farklı olduğu için cinas sanatına örnek gösterilebilir. Buradaki söz sanatı sayesinde okur sözcüklerin çok anlamlılığını keşfetmek suretiyle dilin ne denli geniş kullanım imkânlarına sahip olabileceğini fark etme imkânına sahip olmaktadır.

2.3. Hüsn-i Ta'lil:

Herhangi bir gerçek olayın meydana gelmesini, hayali ve güzel bir nedene bağlamaktır (Dilçin, 1995, s. 443). Bazen anlatımda incelik sağlamak amacıyla bazen de kabullenmek istemediğimiz bir olaya daha güzel bir sebep bulmak ihtiyacıyla bu sanat kullanılmaktadır.

2.3.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Hüsn-i Ta'lil Örnekleri:

“Nene saman yüklü araba gidiyormuş, samanlarını dökmüş, işte bu Samanyolu ondan olmuş.” (İzgü, 2008, s. 23) cümlesinde Samanyolu Galaksisi'nin oluşumuyla ilgili bir teoriden bahsedilmektedir. Adı geçen gök cisminin oluşumuyla ilgili gerçek, bundan çok farklıdır. Fakat burada bir olayın gelişimi çocuğun hayal dünyası dâhilinde, “çocukça bir gerçeklik” ile ifade edilmiştir. Böylece okurun metinle olan iletişimi kuvvetli bir hal almıştır.

2.4. İntak (Konuşturma):

Konuşma yeteneği olmayan varlıkları tıpkı bir insan gibi konuşturma sanatı (Aktaş, 2004 b, s. 126) olarak tanımlanan intak çoğunlukla teşhis sanatıyla birlikte kullanılmaktadır. Özellikle masal ve fabl türünde yoğun olarak kullanılan bu sanat, çocuğun hayal gücü gelişimine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır.

2.4.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki İntak Örnekleri:

“Baba yerdeki topraktan bir avuç aldı, burnuna götürdü. Avucundaki toprağı Ökkeş'e koklattı: Toprak sesleniyor. Ökkeş, içimde hayat var diyor. Kazın beni, ekin. Bir yerine bin vereyim (İzgü, 2008 c, s. 13).” metninde insan dışındaki bir varlık (toprak) tıpkı bir insan gibi konuşturulmuştur. Kitabın okurları olan çocuklar, hele de masal dönemindekiler, düşünüldüğünde bu söz sanatı onların hayal dünyalarıyla sıkı bir bağ kuracaktır. Bu sayede çocuk metni ve metinde ifade edileni daha iyi benimseyecek ve kavramış olacaktır. Öte yandan çocuk, bu söz sanatı sayesinde okuduğu metinlerde kendi hayallerinin bir anlamda karşılığını bulmuş olmaktadır.

2.5. İrsâl-i Mesel:

Bir fikri isbat için örnek getirme sanatıdır. Bu örnekler atasözü veya halk arasında yaygın, seçkin sözler olabilir (Kocakaplan, 2013 b, s. 367). Bu söz sanatı, anlatıcının fikrini özlü bir söz yardımıyla kuvvetlendirmesini sağlamakta ve savunulan görüşün inandırıcılığını artırmaktadır.

2.5.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki İrsâl-i Mesel Örnekleri:

“Erol:

Ah be çocuklar. dedi. Birinizden biriniz büyük olsaydınız, alsaydınız arabayı, gitseydiniz, yolcuyla dilediği yere bıraksaydınız.

Ökkeş ve Hasan bu iş için **can** atarlardı; ama onlar daha çocuktu (İzgü, 2008 ç, s. 8).” cümlesinde altı çizili kelime grubu, irsâl-i mesel örneğidir. Nitekim burada düşünce, bir deyimden faydalanılarak ifade edilmiştir. Adı geçen söz sanatı sayesinde metnin kahramanının olaya yaklaşımı (isteklilik) düz bir anlatımla kıyaslandığında daha vurgulu ve inandırıcı bir şekilde dile getirilmiştir.

2.6. İstiare (Eğretileme):

Bir söze, herhangi bir ilgiden dolayı sözlük anlamından başka, geçici yeni bir mâna vermektir. Daha basit bir ifadeyle, temeli benzetmeye dayandığı için, istiare, benzeyen ve benzetilenden biri eksik olan teşbihtir (Karataş, 2004, s. 240) İstiare de tıpkı teşbih gibi benzetmeye dayalı bir söz sanatıdır. Teşbihten farkı; benzeyen veya benzetilen unsurlardan birinin olmamasıdır. İstiare, anlatılmak istenen duygu veya düşüncelerin benzetme ilgisini kurularak daha güçlü bir şekilde ifade edilmesini mümkün kılmaktadır.

2.6.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki İstiare Örnekleri:

"Kıyampkıyamp... Hani böyle denizde girer ya öyyetmenim, ondan girdi, çıkmıyor. Yoksa ben derslerime öyle çalıştım ki öyyetmenim, **yuttum yuttum** (İzgü, 2006 d, s. 49)." şeklinde devam eden konuşmadaki altı çizili ifade ile anlatılmak istenen "Ben derslerime sanki konuyu yutmuş gibi çalıştım."dır. Görüldüğü gibi ders çalışma işi, herhangi bir yiyecek veya içeceği yutarak sindirmeye benzetilmiş; ama benzetme unsurlarından sadece benzetilen kullanılmak suretiyle istiare yapılmıştır. Buradaki kullanım, anlatılmak istenenin (ders çalışmak), benzetme ilgisi kurularak (yutarak sindirmek) nasıl daha etkili bir biçimde söylenebildiğini okura (çocuk) kanıtlamakta ve bu anlamda ona yeni ifade yollarının kapılarını açmaktadır.

2.7. İstifham (Soru Sorma):

Anlatımı etkili kılmak için soru sorarak anlatma (Odabaşı, Savaş ve Nuhoglu, 2013, 185) sanattır. İstifham, metne soru yoluyla bir akıcılık kazandırması ve ifade edilmek isteneni tek yönlü bir anlatımdan kurtarması bakımından önemli bir söz sanatıdır.

2.7.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki İstifham Örnekleri:

"Babası ona ne sözler vermiştir, neler demiştir, neler getirecektir... Leblebili şeker, sonra oyuncak cip, bir dizi çörek, balı balı meyveler, akide şekeri, istemediği kadar çerez..."

Ben ne yapıyım ne yapıyım?

Sonra oğluma bir güzel işlik...

Ben ne yapıyım ne yapıyım?

Oyuncak saat...

Ben ne yapıyım ne yapıyım?

Çatal lastik...

Ben ne yapıyım ne yapıyım (İzgü, 2008 e, s. 8)?" metninde altı çizili bölümler istifham sanatına örnektir. Burada metnin kahramanı düşüncesini kendi içinde değerlendirmektedir. Örnekten de anlaşılacağı gibi istifham sanatı sayesinde çocuk, soruların sadece herhangi bir konudaki merak duygusunu gidermek amacıyla kullanılan bir araç olmadığını, aynı zamanda duygu ve düşüncelerimizi daha etkili bir biçimde ifade etmenin en güzel yollarından biri olabileceğini kavrayacaktır.

2.8. Kinaye:

Kinaye, imalı, üstü kapalı söz, dolaylı ve üstü kapalı olarak anlatma; dolaylı olarak söylenen dokunaklı söz; bir sözün hem gerçek hem de mecâzî mânalarıyla kullanılması (Doğan, 2001, s. 779) olarak tanımlanmaktadır. Kinaye sanatı aynı sözcüğün metnin akışına bağlı olarak çok farklı anlamlar kazanmasına imkân vermesi yönüyle anlatıcıya yeni ifade kapıları açması yönüyle önemli bir söz sanatıdır.

2.8.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Kinaye Örnekleri:

"Ben görüyorum buba. O gece yatarken canım pelte istedi. Yattım, rüyamda bir pelte yedim bir pelte yedim ki pelte gibi oldum. Hani ertesi sabah bir şey yememiştım ya, işte o gece (İzgü, 2008 f, s. 8)..." cümlesindeki pelte gibi olmak ifadesi kinaye sanatına örnektir. Çünkü burada hem vücudunun almış olduğu şekil pelte gibi gevşek hem de iş yapamayacak kadar yorgun olmak anlamları çıkmaktadır. Elbette asıl kastedilen ikinci (mecaz) anlamdır. Burada kinaye sanatı, okura sözcüklerin nasıl hem gerçek hem mecaz anlamda kullanılabileceğini öğretmesi bakımından son derece önemlidir.

2.9. Leff ü Neşr:

Bir beyit içinde iki veya ikiden fazla sözcüğü kullandıktan sonra o sözcüklerle ilgili sözcükleri sıralama sanatıdır (Aktaş, 2002 a, s. 162). Düzyazı veya şiir türündeki bir metnin herhangi bir yerinde bahsedilen bir kavram ile ilgili aynı metnin bir başka yerinde açıklamalar yapılmasına dayanan bir söz sanatıdır. Bu söz sanatı, metnin anlamsal bütünlüğünü sağlaması bakımından bilinmesi ve uygulanması gereken bir anlatım inceliğidir.

2.9.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Leff ü Neşr Örnekleri:

“Bu var ya bu Seyit, öyle aksidir ki...” Bir keresinde inat etti civciv çıkardı. Çocukların tümü gözlerini iri iri açarak Talip Emmiye baktılar, nasıl diye sordular. Şöyle: Bizim köyde bir Yakup vardı onunla inat etti. O dedi ki çıkaramazsın aha bu dedi ki çıkarırım. Yumurtayı koynuna koydu ve tam yirmi bit gün boyunca onu kırmamak için doğru dürüst uyumadı. Tam yirmi birinci gün yumurtayı çıkardı ve bahsi kazandı (İzğü, 2008 b, s. 26).” paragrafındaki altı çizili cümlelerin sebebi, devamında açıklama yapılarak leff ü neşr sanatı kullanılmıştır. Bu söz sanatı sayesinde, metnin bir noktasında ifade edilen ve okuyucuda merak uyandıran görüş (Seyit’in aksi kişiliği), ilerleyen kısımlarda açıklanarak anlamsal bütünlük sağlanmıştır.

2.10. Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması):

Söz, gerçek anlamının dışında, benzetme kastı olmaksızın (benzerlik dışında bir alâka ile) başka bir anlamda, başka bir söz yerine kullanma sanatıdır. Sözün gerçek manasının anlaşılmasına mani olacak bir engel bulunmalıdır (Karataş, 2004, s. 309). İki şekilde yapılır: Bazen bir kavrama ait parça verilir bütün kastedilir bazen de bütün verilerek parça kastedilir. Saraç (2011 a, s. 14). Mecaz-ı Mürsel’in üç şartla gerçekleştiğini belirtmektedir: 1. Kelimenin gerçek anlamı dışında bir anlam kastedilmeli; 2. gerçek anlam ile mecâzî anlam arasında gerçek anlam arasında benzerlik dışında bir ilgi olmalı; 3. gerçek anlamın anlaşılmasına bir engel bulunmalıdır. Bu sanatın bilinmesi ve metinlere uygulanması hem anlatıcıyı sözcük kalabalığından kurtarmakta hem de ona kendi kültürünün inceliklerini metne yansıtma fırsatı vermektedir.

2.10.1 Muzaffer İzgü’nün Kitaplarındaki Mecaz-ı Mürsel Örnekleri:

“Çocuk, söyle arkadaşlarına boş tüpleri atmasınlar; ama alüminyum olacak, şişe falan istemem, çünkü işe yaramaz.

Bulup getirdiğim bazı tüpleri de beğenmiyordu.

Bunlar olmaz. Çok ince. Bana **kalınları** gerekli, diyordu (İzğü, 2008 d, s. 66).” ifadesinde yer alan altı çizili sözcük ile asıl anlatılmak istenen “kalın tüpler”dir. Fakat burada kelime grubunun tamamı değil; sadece ona dair bir parçadan bahsedilerek mecaz-ı Mürsel sanatı kullanılmıştır. Adı geçen söz sanatı, sözcüklerin parça- bütün ilişkisi kapsamında değerlendirilmesine imkân sağlanacak ve okurun (çocuk) sözcüklerin ifade etme gücünün keşfetmesini mümkün kılmaktadır.

2.11. Mübalağa (Abartma):

“Bir niteliğin, fiilin veya durumun gerçekleşmesi zor hatta mümkün olmayan dereceye çıkarılarak, abartılarak ifade edilmesidir” (Saraç, 2010 b, s. 219). Bu söz sanatı çocuğun, okuduğu metinler aracılığıyla hayal dünyasının gelişimine katkıda bulunmaktadır. Öte yandan çocuk yazılı anlatımlarında mübalağa sanatını kullanarak hayal dünyasını metne aktarma imkânına sahip olabilmektedir.

2.11.1. Muzaffer İzgü’nün Kitaplarındaki Mübalağa Örnekleri:

“Ökkeş’in kolları kopmuştu yorgunluktan. Hele babasının, kolunu kaldıracak hali yoktu. Ama durmuyor tavayı, kovayı indirip indirip kaldırıyordu. Ökkeş ölümü unuttuğu anda, ona oyun gibi geliyordu bu çaba (İzğü, 2008 g, s. 68)”. Bu paragraftaki altı çizili yerler mübalağa sanatına örnektir. Çünkü yaşananlar (Ökkeş ve Ökkeş’in babasının yorgunlukları), olduğundan çok daha abartılı (Ökkeş’in kollarının kopacak gibi oluşu ve Ökkeş’in babasının kolunu kaldıramayacak halde oluşu) bir biçimde ifade edilmiştir. Bu sanat sayesinde metinde işlenen olayın derecesi (yorgunluk düzeyi), olduğundan çok daha yüksek bir düzeyde ifade edilerek okurun metinden daha çok etkilenmesi sağlanmaktadır. Nitekim amaç sadece yaşananları anlatmak değil; aynı zamanda nasıl yaşandığını okura hissettirmektir.

2.12. Nida (Seslenme):

Kelime anlamı çağırma, bağırma, seslenme (TDK, 2011, s. 1770) olan nida sanatı korku, sevinç, özlem, heyecan, öfke, şaşkınlık gibi duyguların sözcüklerle ifade edilmesi esasına dayanmaktadır. Çoğunlukla ey, hey, ah gibi ünlemler kullanılarak yapılır. Bu söz sanatı, adı

geçen ünlemler yardımıyla konuşmacının cümlelerini sıradanlıktan kurtararak onu coşkun bir anlatım haline getirebilmektedir.

2.12.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Nida Örnekleri:

"Hırsız:

Aman ölüyorum! diye bağırdı.

Bir polis, tabancasını çıkarmış koşuyordu. Bütün mahalleli uyanmış, Alilerin kapısına birikmişlerdi. Polis:

Teslim ol! diye hırsıza bağırdı.

Hırsız:

Teslim olacağım; ama köpek bırakmıyor ki dedi. **Ay bacaklarım, vay bacaklarım, uy kalçam** (İzgü, 2001 h, s. 42)" şeklinde gelişen karşılıklı konuşmadaki altı çizili kelime ve kelime grupları nida sanatına örnektir. Burada anlatılmak istenen duygu ve düşüncelerin sade bir dil ile ("Aman ölüyorum!" yerine "Canı çok yanmıştı." gibi) ifade edilmesindeki anlam, nida sanatını içeren cümlenin gölgesinde kalmaktadır. Dolayısıyla nida, okura metinde işlenen duyguyu çok daha canlı bir biçimde sunmakta ve yaşatmaktadır.

2.13. Seci:

Düz yazıda kelimelerin kafiyeli olacak şekilde sıralanmasına denir (Odabaşı, Savaş ve Nuhoğlu, 2013, s. 323). Bu anlamda aliterasyon sanatının düzyazıya aktarılmış hali olarak kabul edilebilir. Deneme, biyografi, gezi yazısı, öykü ve buna benzer yazı türlerini, didaktik birer metin olmaktan kurtararak onlara şiirsel bir hava katmaktadır.

2.13.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Seci' Örnekleri:

"Önce kökün çevresini genişçe kazacak**sin**, bu arada hayıtın çalının yanlarına giden kökleri olur, bunları kazmayla kesecek**sin**. O zaman işe elle girişecek**sin**, kökün altındaki toprağı elle alacak**sin**, sonra kazmanın burnunu geçirecek**sin** ve kazmaya yüklenecek onu kanırtacak**sin** (İzgü, 2008 c, s. 7)." şeklinde devam eden metindeki altı çizili hecelerin tekrarlanması yoluyla seci sanatı yapılmıştır. Bu sanat sayesinde hem metin daha kolay anlaşılabilir hem de peş peşe tekrar edilen heceler metne şiirsel bir hava katmaktadır.

2.14. Sehl-i Mümteni:

İlk bakışta basit, söylenmesi ve yazılması kolay zannedilen, taklit edilmeye kalkışıldığında benzerini söylemenin/ yazmanın güç olduğu kavranılan söz, yazıya (Karataş, 2004, s. 410) verilen isimdir. Basit sözcüklerle derin anlamlar ifade edilebileceğinin en güzel örneklerini barındıran sehl-i mümteni sanatı, çocuklara dilin gücünü göstermesi bakımından oldukça önemli bir söz sanatıdır.

2.14.1. Muzaffer İzgü Kitaplarındaki Sehl-i Mümteni Örnekleri:

"Şimdi Ökkeş ne yapıyordur Karabaş?

Ökkeş'im 'kuş olup uçsam' derdi Karabaş.

Şimdi bir kuş olup uça da gelse,

Gelse de nenesinin halini görse (İzgü, 2008, s. 45)." dörtlüğü sehl-i mümteni sanatına örnek gösterilebilir. Çünkü burada kahramanın hissettiği duygu (özlem); basit, gündelik kelimeler kullanılarak son derece içten bir şekilde ifade edilmiştir. İlk bakışta kolayca söylenecek izlenimi veren bu dörtlük, aslında o özlem duygusunu hissetmeden yazılamaz. Sehl-i mümteni sanatı, burada basit sözcüklerin bile bir şiirde duygu veya düşüncelerimizi ne kadar güzel dile getirdiğini okura göstermektedir.

2.15. Ta'riz (Taşlama):

Sözlük anlamı itibariyle sataşmak ve takışmak anlamlarına gelir. Ayrıca itiraz, sitem ve taşlama anlamlarına da gelir (Aktaş, 2004 b, 85). Kişi, olay veya olguların çoğunlukla üstü kapalı bir şekilde iğnelenmesi esasına dayanmaktadır. İnsanın zeka inceliklerini yansıtan en güzel söz sanatlarından biri olan ta'riz, bizlere eleştirmek istediğimiz şeylerin münakaşaya meydan vermeden ince bir üslupla ifade edilebileceğini göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

2.15.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Ta'riz Örnekleri:

“Yo hayır, ayrılmıyorlar. Otobüse annesi de bindi çocuğu da. Hem yan yana oturdular, babaları arkadaki koltuğa oturdu. Nereye gidiyorlar? Almanya'ya mı? Annem beni niye götürmedi? Hı, ninem yalnız kalmasın diye mi (İzgü, 2003 1, s. 47)?” şeklinde gelişen bu iç konuşmada metnin hikâyesinin kahramanın (Ökkeş), yaşadığı ayrılık çocuksu bir üslupla sorgulanarak ta'riz yapılmıştır. Buradaki sanat sayesinde kahramanın yaşadığı ruh hali (keder, hüznün, özlem) okuyucuya dokunaklı bir şekilde hissettirilmiştir.

2.16. Tecahül-i Arif:

Arif, “bilen, bilgili, irfan sahibi”, tecâhül “ câhil gibi görünme, bilmezlikten gelme” anlamlarındadır. Edebiyat terimi olarak tecâhül-i ârif; insanın bildiği bir gerçeği bir nükteye bağlı olarak bilmiyormuş gibi göstermesidir (Külekçi, 2005, s. 101). Tecahül-i arif, özellikle konuşma sırasında bilmezden gelinerek anlatılmak istenenin etki ve akıcılığını artıran bir söz sanatıdır.

2.16.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Tecahül-i Arif Örnekleri:

“Otobüs kocaman bir caddeden hızını azaltmış ilerliyordu. İki yanlı, kocaman kocaman yapılar vardı. Ökkeş bu yapıları bakıyordu. Öyle şaşırmişti ki, **nasıl oluyor da bu kocaman kocaman yapılar yıkılmadan, devrilmeden durabiliyorlardı** (İzgü, 2008 f, s. 58).” cümlesindeki altı çizili bölüm tecahül-i arif sanatına örnek olarak verilebilir. Nitekim burada anlatıcı aslında binaların yıkılmadan durabilmesinin nedenini gerçekte bilmesine rağmen bilmiyormuş gibi yapmaktadır. Okur (çocuk), burada tecahül-i arif sanatı sayesinde ifade edilmek istenen hissin (şaşkınlık) nasıl etkili bir biçimde verilebileceğini fark etme imkânı elde etmektedir.

Aynı durumu, yazarın şu cümlelerinde de görmek mümkündür:

“Buba Güneş küstü mü?
Niye oğlum?
Baksana çıkmıyor.
Zamanı gelince çıkar.”

2.17. Tedric:

Söylenecek olan sözü birden değil de azar azar/ sırayla söyleme sanatıdır (Aktaş, 2002 a, s. 116). Tedric, gerek yazılı gerekse sözlü anlatımı gelişigüzel olmaktan kurtararak ifadenin düzenli bir bütün halinde sunulmasını sağlamaktadır.

2.17.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Tedric Örnekleri:

“Ökkeş seke seke keserin yanına gitti. Tahtayla beraber keseri babasına getirdi. Babası bu arada sandalı ters çevirmiş, altta su alan yeri bulmaya çalışıyordu. Oradaki çatlağa, ince bir tahta parçası yontacak ve geçirecekti.

Ökkeş:
Buba, oraya zank yapıştırsak olmaz mı?
Babası:
Suyu görünce n'olur? dedi.
Zanklı su olur.
Hiç zank kalır mı orada?
O zaman parmağımızı tıkarız.
Hep parmağını tıkayıp mı gideceksin?
O zaman ayak parmağımı tıkarım.

Haydi bakalım o rendeyi ver bana da işe koyulalım (İzgü, 2008 g, s. 115).” metnindeki karşılıklı konuşmada yer alan kahramanın (Ökkeş), bir konuya getirdiği çözüm önerileri (teknenin nasıl tamir edileceği) mantıksal bir sıraya göre verilerek tedric sanatı kullanılmıştır. Adı geçen sanat, çözüme giden yolların aşamalı olarak verilmesi suretiyle metinde ifade edilen fikrin daha iyi anlaşılmasını sağlamaktadır. Nitekim süreç, sonuca göre her zaman daha bilgilendirici bir özelliğe sahiptir.

2.18. Tekrir:

Sanatkârı etkileyen varlığın bir noktası daha çok dikkati çeker ve heyecan verir. O nokta artık heyecanın ağırlık merkezi olmuştur. Heyecan çeşitli aralıklarla o nokta üzerinde döner durur. İşte bu heyecanlı noktaya tekrar tekrar dönüşler, tekrar sanatını meydana getirir. Tekririn kelime manası da tekrarlamak demektir (Kocakaplan, 2005 a, s. 147). Tekrir, çocukların kendi düşüncelerini daha iyi ifade etmelerine yarayan bir söz sanatıdır. Nitekim; sözcüklerin arka arkaya tekrar edilmesi düşüncelerin, dinleyicide daha iyi yer etmesine yardımcı olmaktadır. Aynı şekilde çocuklar tekrar sanatı ile okuduklarını da daha iyi anlayabilmektedir.

2.18.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Tekrir Örnekleri:

“O dik merdiveni bir daha çıkamam. Hay iki gözleri avuçlarına akasicalar, hiç düşünmemişler mi, bir gün olur Hayriye de bu merdiveni çıkar, diye... Anam Sakine bacım, **öyle dik merdiven öyle dik merdiven**... İnerken de başım dönmesin mi (İzgü, 2003 1, s. 50)?” Paragraftaki altı çizili kelimelerin peş peşe tekrarlanmasıyla tekrir sanatı yapılmıştır. Burada kullanılan söz sanatıyla, anlatılmak istenen düşünce (merdivenlerin kolay çıkılmayacak kadar dik oluşu), düz bir anlatıma göre daha vurgulu hale gelmiştir. Bu da dili kullanma becerisini her geçen gün biraz daha geliştirme azminde olan çocuk için oldukça önemli bir anlatım yöntemidir.

2.19. Telmih (Hatırlatma):

Söz arasında, herkesçe bilinen bir olayı geçmişteki bir olaya, ünlü bir kişiye, bir inanca işaret etmek, onu anımsatmaktır (Dilçin, 1995, s. 461). Telmih sanatı, ifade edilen hususun dinleyici ya da okuyucunun nazarında daha güvenilir olmasını mümkün kılmaktadır.

2.19.1. Muzaffer İzgü Kitaplarındaki Telmih Örnekleri:

“Ökkeş eşeğinin anırmasıyla övünürdü. Arkadaşlarıyla toplandıkları zaman:

Ben bu eşeği bu denli anırtmak için az mı uğraştım. diyordu Gerçekten de Ökkeş eşeğinin daha iyi anırabilmesi için **daha ufacıkken** yanında her gün ‘Aiii!’ diye bağıryordu (İzgü, 2008 a, s. 7- 8).” cümlesindeki altı çizili bölümde telmih örneği görülmektedir. Burada anlatılanların doğruluğunu kanıtlamak için (eşeğin çok güzel anırması) geçmişte harcanan çabalara değinilmiştir. Görüldüğü üzere telmih sanatı anlatılanların doğruluğunu okuyucu veya dinleyiciye kanıtlamakta ve inandırıcılığı arttırmaktadır.

2.20. Tenasüp (Uygunluk):

Anlamca birbirine uygun kelimeleri bir arada kullanma sanatıdır (Odabaşı, Savaş ve Nuhoglu, 2013, s. 193). Tenasüp sanatı, metinde ifade edilmek istenen fikrin, o konudaki kelimelerin bir arada kullanılması sayesinde anlamlı bir bütün olarak sunulmasını sağlamaktadır.

2.20.1. Muzaffer İzgü Kitaplarındaki Tenasüp Örnekleri:

“Ay çocuk sarışın mı yapayım, esmer mi?

Zenci yap anneanne.

Ay yoksa **Çinli** mi yapsam hı?

Eskimo yap anneanne.

Kızılderili nasıl ha?

Anneanne lütfen, okuluma geç kalıyorum (İzgü, 2006 d, s. 9).” şeklinde gelişen karşılıklı konuşmada farklı ırktan insanlardan bahsedilmektedir. Burada sözcükler arasında “ırk” bakımından bir ilgi kurulmak suretiyle tenasüp sanatı kullanılmıştır. Bu sanat sayesinde okur (çocuk), metinde ifade edilmek istenen ana fikrin dışına taşmadan, aynı çizgide duygu ve düşünceleri bir bütün halinde sunmanın metnin anlamını nasıl kuvvetlendirdiğini rahatlıkla fark edebilmektedir.

2.21. Teşbih (Benzetme):

Aralarında çeşitli yönlerden benzerlik bulunan iki unsurdan zayıfını kuvvetliye benzetme sonucu teşbih sanatı meydana gelir (Kocakaplan, 2013 b, s. 55).

Benzetmede dört unsur bulunur:

a) Benzeyen

- b) Benzetilen
- c) Benzetme Yönü
- d) Benzetme Edatı

Bununla birlikte teşbih sanatında bu dört unsurun bir arada bulunması şart değildir. Benzeyen ve benzetilen olduğu sürece bu sanat kullanılmış demektir. Bu söz sanatı, anlatılmak istenenin benzetme ilgisi sayesinde okuyucu veya dinleyicinin zihninde daha kuvvetli bir şekilde yer etmesini sağlamaktadır.

2.21.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Teşbih Örnekleri:

“Ökkeş hiç doğru dürüst yürüyemezdi ki... **yakoşardı deli gibi** ya **geride kalırdı inatçı eşekler gibi** (İzgü, 2008 g, s. 13).” cümlelerinde yer alan altı çizili sözcükler teşbih sanatına örnektir. Okurlar burada benzetilen, benzetme yönü ve benzetme edatlarıyla kurulan teşbih sanatı sayesinde metnin kahramanının (Ökkeş) sahip olduğu bazı sıfatları (çoşkunluk ve inatçılık) hangi ölçüde taşıdığını daha iyi fark etmiş olacaklardır. Bu açıdan bakıldığı zaman teşbih sanatının, hayal dünyası üst düzeyde olan çocuklar açısından oldukça yaralı bir anlatım yolu olduğunu rahatlıkla söylemek mümkündür.

2.22. Teşhis (Kişileştirme):

Tabiatla bulunan insan dışındaki bütün varlıkları, her türlü eşyayı, imgesel/ simgesel yaratıkları insanlar gibi davrandırma ve canlandırma sanatıdır (Aktaş, 2004 b, s. 120). Bu söz sanatı özellikle masal dönemindeki çocuğun hayallerini ifade edebilmesini ve bu tür metinlerde ifade edilenlerin daha kolay anlaşılmasını sağlamaktadır.

2.22.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Teşhis Örnekleri:

“Bir ev neler istemez ki... un ister, tuz ister, gaz isterdi. Ayrıca sağlık var, hastalık var. Hasta olunca ilaç ister. Doktora gitmek için para ister (İzgü, 2008 e, s. 5)...” cümlesinde insan dışındaki bir varlık (ev) insan gibi düşünülmüş ve insanlardan bazı taleplerde bulunmuştur. Teşhis sanatının güzel bir örneğini içeren bu cümle, çocuklukların insan dışındaki varlıklara çeşitli duygu ve düşünceler yükleyerek, onları ruhu olan birer varlık şeklinde algılamalarını sağlamaktadır. Bu da yaşamın sadece insanlardan ibaret olmayıp, çevresindekilerle bir bütün oluşturduğunu çocuğa hissettirmek suretiyle onun duygu ve düşüncelerinin gelişimine katkı sağlamaktadır.

2.23. Tevriye (Amacı Gizleme):

Birden çok anlama gelebilen bir sözün, bir beyit veya mısra içinde, yakın anlamını söyleyip uzak anlamını kastetme sanatıdır (Karataş, 2004, s. 488). Bu söz sanatı, kelimelerin çok anlamlılığının daha iyi keşfedilmesini sağlayarak, anlatımları çok daha etkili hâle getirebilmektedir.

2.23.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Tevriye Örnekleri:

“Çocuğu aldatmak güç olur. Çocuk teyzesine dayısına yolların. Bir eve gelir ki babası uçmuş gitmiş. Çocuk koş koş köy alanına yetişir. Babası gitmemişse köy alanına gözünü diker, için için ağlar, **ıç çeker**. Yanına yaklaşanları kendisiyle konuşanları görmez ve duymaz (İzgü, 2008 e, s. 8).” metnindeki altı çizili kelime grubu tevriye sanatına örnektir. “ıç çekmek” temel anlamıyla düşünüldüğünde derin derin nefes almak demektir. Burada kastedilen ise yaşanan üzüntüden dolayı ağlamaklı bir hal almaktır. Görüldüğü gibi bu söz sanatı sayesinde metin, okurun düşünce dünyasına bağlı olarak değişik anlamlar kazanabilmektedir.

2.24. Tezat (Karşıtlık):

Bir cümle veya mısradaki birbirinin zıddı mânaları bir arada kullanma sanatıdır (Doğan, 2001, s. 1305). Tezat, duygu ve düşüncelerin düz bir anlatım yerine karşıt anlamından faydalanılarak daha güçlü ve akılda kalıcı bir biçimde ifade edilmesini sağlamaktadır.

2.24.1. Muzaffer İzgü'nün Kitaplarındaki Tezat Örnekleri:

“Ökkeş'in en sevdiği işlerden biri de tırpanla ekin biçmekti. Ökkeş küçüktü, bilekleri **zayıftı**; ama kendisi **güçlü**ydü. Babası ona küçük bir tırpan yaptırmıştı. Ökkeş bunu eline alınca sanki düşmana saldırır gibi ekinlere saldırırdı (İzgü, 2008 a, s. 13).” cümlesindeki altı çizili kelimeler bir kavramın hem olumlu hem de olumsuz yönünü vermesi bakımından tezat sanatına örnektir. Metindeki bu sanat sayesinde okur (çocuk), duygu ve düşüncelerin kelimelerin anlamsal zıtlığından yararlanılarak (“iyi” kavramını açıklamak için “kötü”yü tarif etmek gibi) nasıl daha iyi ifade edilebileceğini fark etmektedir.

3. Sonuç

Temizyürek (2007, s. 172- 173)'e göre dünya, zihnimizde ana dilimize göre biçimlenir. Biz çevremize ana dilimizin penceresinden bakar; varlıkları, olayları, durumları hep onun anlama ve anlatma yolundan giderek kavrar, muhakeme eder ve dile getiririz. İlk adlandırmalar ve tanımlamalar ana dili ile gerçekleştirilir. Duygu ve düşüncelerin paylaşılmasında da çok yönlü ve vazgeçilmez bir öğedir. Her toplumda bilgi aktarımı ana dili ile gerçekleşmektedir. **Bu süreç içerisinde bireyin anlama ve anlatma becerilerini geliştirmesi beklenir.** Burada amaç, bireye gerekli olan dil becerilerini kazandırmaktır. Ana dili eğitimi belirli bir dönemde yapıp bitirilen bir bilgi dersi değil, aksine bireyin yaşamı boyunca yapması gereken bir dizi etkinlikler zinciridir. **Çocuk, duygu ve düşüncelerini gerek sözlü gerekse yazılı olarak tam ve doğru ifade edebildiği oranda başarılı olur.** Küçük yaşlardan itibaren oluşturulacak ana dili bilinci çocuğun hayal gücünü artırır, kelime hazinesini zenginleştirir ayrıca konuştuğu dilin kurallarını pekiştirmesini sağlar. Bireyin eğitilmesinde en önemli ve verimli dönem olan çocukluk dönemi, dil eğitimi açısından da değerlendirilmek zorundadır.

Peki yaşamımızın her alanında ve her anında bizim için bu derece önemli olan anadilini kullanma berecimizi nasıl geliştirebilir ona nasıl işlevsellik kazandırabiliriz? Şüphesiz ki bu soruya verilebilecek tek cevap "söz sanatları sayesinde" olmasa bile en önemlilerinden biri budur. Nitekim çalışmamız boyunca Muzaffer İZGÜ'nün hikâyelerinden seçtiğimiz metin örneklerinin ardından ayrı ayrı açıkladığımız gibi söz sanatları, özellikle ilköğretim çağındaki çocukların konuyu anlamaları ve anladıklarını anlatmaları hususunda oldukça büyük bir önem taşımaktadır.

Söz sanatları, değişik anlatım yolları sunmak koşuluyla ifadeyi basitlikten ve tekdüzelikten kurtararak ona canlılık kazandırmaktadır. Özellikle altı çizili bölümlerde ifade ettiğimiz üzere çocukta güvenin pekişmesi için bir yandan onlara söz sanatlarıyla bezeli nitelikli metinler okutmaları diğer yandan konuşmalarını söz sanatlarıyla desteklemeleri adına onları teşvik etmeliyiz. İşte bu gerçekten hareketle söz sanatlarının gerek yazı gerekse konuşma dilindeki kullanım özelliklerine gereken önemin verilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Başta öğretmenler olmak üzere, ebeveynler, çocuk kitabı yazarları ve toplumun okumuş, kültürlü kesimini temsil eden her birey bu konuda üzerine düşen sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmelidir. Ancak bu şartlar altında kendine güvenen, duygu ve düşüncelerini tam ve doğru ifade edebilen nesiller yetiştirmek mümkün hâle gelecektir.

Kaynakça

- Aktaş, H. (2002). *Modern Türk Şirinde Edebî Sanatlar*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Aktaş, H. (2004). *Klasik Türk Şirinde Edebî Sanatlar*. Edirne: Yort Savul Yayınları.
- Dilçin, C. (1995). *Örneklerle Türk Şir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Doğan, M. (2001). *Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Yeni Hayat.
- İzgü, F. (2006). *Anneannemin Bebeği*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2000). *Uçtu Uçtu Ali Uçtu*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2001). *Kahraman Kuçu*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2008). *Ökkeş Bahçwan*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
- İzgü, M. (2008). *Ökkeş Balık Avında*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
- İzgü, M. (2008). *Ökkeş Denizde*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.

- İzgü, M. (2008). *Ökkeş İşportacı*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
- İzgü, M. (2008). *Ökkeş Kapıcı*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
- İzgü, M. (2008). *Ökkeş Maçta*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
- İzgü, M. (2008). *Ökkeş Otoparkta*. İstanbul: Özyürek Yayınevi.
- Karataş, T. (2004). *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kocakaplan, İ. (2008). *Açıklamalı Edebî Sanatlar*. İstanbul.
- Kocakaplan, İ. (2013). *Yahya Kemal'in Şiirlerinde Edebî Sanatlar*. İstanbul: Seçil Ofset.
- Komisyon. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Külekçi, N. (2005). *Açıklamalar ve Örneklerle Edebî Sanatlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Odabaşı, B., Savaş, S., & Nuhoğlu, M. M. (2013). *Eğitimde ve Türkçe Öğretiminde Edebî Sanatlar Üst Biliş ve Görsel Eğitim Temelli Yaklaşım*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Saraç, M. Y. (2010). *Klasik Edebiyat Bilgisi, Belagat*. İstanbul: Gökkubbe Yayınları.
- Saraç, M. Y. (2011). *Eski Türk Edebiyatına Giriş: Söz Sanatları*. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Temizyürek, F. (2007). *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, 172-173.